

పీఠిక

ఈ స్వర్గమాత యను వేదాంతకందాళములు కృష్ణా మండలాంతర్గతకృష్ణాయపాలెము నివాసియు నుపాధ్యాయుఁడును నామిత్తుఁడును నగు శ్రీయుత యం. రామానుజము అనద్దురు పారంపర్యప్రబోధనాతిరేకంబయిన విజ్ఞానయోగంబువదేశసూపముగా నొకగ్రంథమునెల్లవారికి సుబోధకమగు నట్లు రచియింపుఁడని కోరి కొంతద్రవ్య మచ్చన కిచ్చెను. ఈగ్రంథ మొక వారమునకు ముగించితిని. కాని కాగితములు ప్రియమగుటచే జాలకాలము ముద్రింపవీలుపడలేదు. ఇది వివిజయనగరవాసులును, వైశ్యులును, నామిత్తులును నగు శ్రీయుత సింగముశెట్టి వెంకటరత్నముగారు ఏతద్గ్రంథమును నింకను పెంచి వ్రాయుఁడని తక్కిన ముద్రణాదికవ్యయములనుభరించి నిర్విఘ్న సమాప్తి గావించిరి. వీరిరువురు మాతండ్రి గారగు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీమేహయదీశబాద్వాగారి శిష్యులు. వీరిరువురికి పరమేశ్వరుఁ డఖలైశ్వర్యాయురారోగ్యము లొనంగుఁగాత. ఇందు వ్యాకరణమును పాటించని పెక్కుప్రయోగములున్నవి. పండితులు తమింపఁబ్రార్థితులు.

పితాపురము
21—8—1918.

}

ఇట్లు పదేయుఁడు,
ఉ మ ర్ ఆ రీ షా.

ఇష్ట దేవతాపార్థనాదికము.

క. నగుణుండన భగవంతుడు

నగుణుండనగా రసూల్ మ ♦ హమ్మదుజగతి

నగములు విప్పిన రాళ్లను

పగిది గుణగుణములట్లు ♦ భావించు మదిన్.

క. ధేయధ్యాపవిధేయ

జేయామేయ ప్రపంచ ♦ తీర్జ్వాతకు ని

త్యాయశీవిద్యా నేతకు

శ్రీయాశైలవిషగురువ ♦ రేఖ్యని దలతున్.

క. అజ్ఞాన ప్రతిబంధక

జ్ఞానలబోనడంచి ♦ చిన్మాత్రుండై

ప్రజ్ఞానిధియై పొల్చుర

సజ్జుడు మాతాత కనయ ♦ మావలిదలచున్.

క. అరిష్టదూరుండనఘ

స్థిరతత్త్వవినేత మొహియ ♦ దీన్ బాద్షామ

ధురుడును జనకుడు గుణసా

గరుడు సదా గొలుతు కవిత ♦ గణుతివహింపన్ ॥

స్వర్గ మాత

1. క. శ్రీకల్యాణద మిశ్వర

మాకల్యవతారు లాఖలలిమాగురుసు

శ్లోకులవఱకుఁ బ్రవక్తల

దాఁక పబోధించినట్టి

తత్వసద్బోధ • సామను మిమ్ము • త్తమధర్మగాధ

తత్వమనఁగను శుద్ధ • సత్వమయ్యదియసం

గత్వము జీవబ్ర • హత్వమైనదారి త॥

2. క. బ్రతుకనునది క్షితిపై మన

కతియల్పము తామరాకునందలి జలమ

ట్లతిచలితము మేఘంబుల

గతిప్రతినిమిషంబు మాటు

గతులులేవండి • తనుతాఁ గనదు • గ్గతులులేవండి

మతిమంతులై పుణ్య • గతికై యత్నించుట

సతము శాశ్వతపదము • నితరమేదైనను గతు॥

3. క. మింటను మేఘములొకటాక

టంటి నదావుట్టుగిట్టునట్టున చెదవె
న్వంటగతిం చెడు కై వడి
గంటే మనబ్రతుకువట్టి

కల్లగదోయి ♦ యదినమ్మట ♦ వల్లగాదోయి
కల్లనంసారము ♦ ఇల్లునాకలియాలు
పిల్లులుతవతోరా ♦ నొల్లరు జగమంతా! కల్లగ||

4. క. ధనవంతులు మదవంతులు

జనపశులై త్రిరిగన్న సాములుకు జనుల్
చనినారువిడిచి సర్వము
మనమా! శాశ్వతము పుణ్య

మార్గముకొఱకు ♦ వెదకుట మేలు ♦ స్వర్గముకొఱకు
నిర్గతకర్ములై ♦ నిర్గమించిన యప
వర్గమువచ్చుని ♦ రర్గళమగుమోక్ష! మార్గము||

5. క. ఎన్నివిధంబులఁ దలఁచినఁ

దినన్ నిమార్గమునకన్న స్థిరమగుయోగం
బున్నదె యిందియముల మద
మన్నిట బరిమార్చి ముక్తి

నందుటవలదా ♦ జన్మసాఫల్యము ♦ నొందఁదగదా
నందియంబువలదు ♦ సంసారసాగరము
నందుగూలుటెమంచి♦దందుర! మఱిమోక్ష! మందు||

6. క. శ్రీయూతై లలిషాగురు

గాయనియువదేశవాక్య రాజపథమునన్

జోయిన భక్తులు మోక్ష

శ్రీయును కై వల్కపదము

జేరజాలుదురు ♦ రెండోవారి ♦ జేరకుండుదురు

నారాయణుడు సాత్త్విక ♦ కారుడయినతొవ

నేరిచిమాయ సం ♦ సారజలధిదాటి జేరజా॥

7. క. ఏవిత్తువేయుదునొ తుద

కావితే ఫలమునందు నగుపడునట్లే

యేవస్తువుజగమాయెనొ

ఆవస్తువె మనుజునందు

అగుపడుచుగంటె ♦ తత్త్వమస్యాది ♦ యర్థము వింటే

భగవంతుడే సర్వ ♦ జగమైన హేతువున

భగవంతునకుమేరు ♦ అగువస్తువులు లేవు అగు॥

8. క. జీవుడ భగవంతుండని

జీవుండని పలుకుచున్న జీవుండగునా?

జీవుడు జననము, మృతిగల

భావముతో నుండుగాదె

పరికించిచూడు ♦ అని ప్రశ్నింప ♦ బలికెడ నేడు

సరుడు నారాయణు ♦ డిరువురొక్కటెవాక్య

సరణివేరుగాని సరుణా ♦ క్కటేయాత్మ పరికి॥

స్వర్గ మూత

9. క. జలనిధివలె నీశ్వరుఁ డుం

గలఁడందొక చుక్కవలెను గలఁజీజీవుం

డలలు మహాశక్తియుఁజు

క్కలకుఁ రాకున్న నస్తు

గుణమువేరొనా ♦ జీవేశ్వరుల ♦ కలనముచెడు నా

అనుమానపడి రెంటి ♦ కిని భేదమునుగూర్చి

గనినచో కార్యకా ♦ రణము లెచూరునల్ గుణ॥

10. క. బాలునియెదుట మితాయియు

లొలాక్షినిఁ జెట్టి వీనిలోగోరుమనఁ

బాళి మితాయినిఁ గోరును

బాలుఁడు మఱివాఁడె పెద్ద

వాఁడైన దాని ♦ కోరునె యనుభ ♦ వమునున్నపైని

ప్రౌఢమైనతత్వ ♦ పదము తలకెక్కక

మూఢులొచలసిద్ధిఁగూడిచెడుదురు మంచి వాఁడై ॥

11. క. బయలును బ్రహ్మ బనుచును

బయలే పరిపూర్ణమనుచు బయలచలంబై

భయరహితంబై యున్నది

బయలును గుర్తెఱుగుమనుచు

బలికినారచలుఁ ♦ అర్థముమీకు ♦ తెలిసినాసుజలుఁ

బయలె యచలశుద్ధ ♦ పరిపూర్ణమైతేను

చయితన్యమగు ప్రాప్తం ♦ చకమెట్లు బుట్టెను బలి॥

12. క. సినొమొటానందలి బామ్మలు

గనుపడు చలనస్వభావగతులచె నావె

స్కనుజూడు మెషినుతిరుగును

గనుపడు నారీతి జగము

గల్పించువాడు ♦ చేతనుడై యిది ♦ త్రిష్టచున్నాడు

పల్కులకును మీసం ♦ కల్పములకువచ్చు

కల్పితపురుషుడు ♦ గాడు పరమేశ్వరుడు| గ||

13. క. ఆకాశంబున మబ్బులు

వీకణ గాలికినిఁగూడు విధమున మాయా

లోకము చైతన్యముచే

గాకమతేవస్తుపలఁ

గల్పించెబడునా ♦ బయలదిచేయు ♦ గా శక్యమగునా

అల్పబుద్ధివలన ♦ నాలోచించినగాడు

సిల్పిమూర్ఖుడైన ♦ జేయజాలునెబండి| గల్పిం||

14. క. బయలను నది బయలేకద

బయలునువిడనాడి లోని బయలునుగని తా

బయలైనతావు వెదకియు

బయలు పడణవలయు మాయ

బయలులోనుండి ♦ బయలచలము ♦ బయలుగాదండి

బయలు నీ నామధ్య ♦ బట్టబయలైయుండ

బయలో బయలోయంచు ♦ పాడె పోవఁగనేల|బ||

15. క. పంచమహాభూతంబులు

గాంచిన దీనిని నృజింపగల వస్తువు భా

వింఛగనుండఁగవలె ని

ర్మించఁబడునొక్కొ యిల్లు

మేస్త్రిలేకుండ ♦ ఆలాగెయ్యి ♦ మేదీనిగూడఁ

శాస్త్రములుజెప్ప ♦ సంగతియిదె జ్ఞాన

భస్త్రిలేక జీవ ♦ భావమే గతివచ్చు! మేస్త్రి॥

16. క. ఎఱుకకు నుదయము నాశము

సరళంబుగ నారికేళ సలలితమువలె నం

చరయఁగఁజెల్లునె వృక్షము

మఱివరజలభరిత మనక.

మానివేయుదువా ♦ నీరములేని ♦ మూత్రములు గలవా?

గాన పరిపూర్ణము ♦ లోన నెఱుక లేక

నీ నా మధ్యగలుగ ♦ దేనాటికై నను! మా॥

17. క. పచ్చని కొమ్మకు వెలువడి

వచ్చిన నొక యెఱ్ఱపువ్వు పరికించియు నీ

వచ్చెరువుపడుచు నిది యెటు

వచ్చె నహోయనుచు బలుక

వచ్చునా? యెపుడు ♦ విత్తుఁగలదా ♦ భాగ్యమెల్లపుడు

తెచ్చిపెట్టఁగలమె ♦ తీపి వేపకు నెఱుక

వచ్చునా జీవునకు ♦ బయలేచేసియున్న! వచ్చు॥

18. క. ఏవస్తువుచే నేదై

భూవలయమునందు బుద్ధి బాడమునొయది, యా
యావిద్య చదువకుండఁగ

కేవలసామరులుచెప్పి

గెలిచిపోఁగలరా ♦ నేర్వకవీణ ♦ పలికింపఁగలరా

అలరు నీశ్వరచైత్ర ♦ స్యముచేత జగమెల్ల

గలిపించె నెఱుకతో ♦ నిలిచేదె తుదకెఱుక | గెలిచి॥

19. క. ఎఱుక గలనీవుపడి ని

ద్దురవోవుట చేతఁగాదె తోచెను స్వప్నం

బరయఁగ నెఱుకాతక్రమై

పరిపూర్ణముకూడ యెఱుక

వలనలేకుంటే ♦ జగతికినెఱుక ♦ వచ్చునగంటే

శిలలాచలములగుట ♦ కలలురావు; బయలా

చలమైతె చలప్రపంచముచేయఁలేదెఱుక | వలన॥

20. క. భరణిః బరిపూర్ణమునకు

సరయ౯ సంబంధముండదన్నను మనకున్

బరిపూర్ణమునకు ననలే

యరయ౯ సంబంధమేమి

వివనున్నదియూ ♦ అటులేకున్న ♦ నదిమాకెందుకయా

ధ్యానధ్యేయమైన ♦ దానిసాధించుట

మానివామమార్గ ♦ మూనిపోవుటధర్మ మైనను

21. క. ఎఱుకగలవస్తు వెఱుకను

మఱుపులుగలవస్తువులను మసలఁగఁజేయు

మఱియెఱుకే లేకున్నను

తరమా పాపాణమేమి

తరియింపఁగలదు ♦ అచలముబయలే ♦ డారియీగలదు

ధరణీశుఁ డిడుధనము ♦ దరిబేసి యీఁగలఁడె

పరమేశుఁ డిడుముక్తి ♦ పరిపూర్ణమీఁగలడె ధర॥

22. క. బయలున కెమిటిరూపము

బయలనఁగానర్థమేమి బయలున కెఱుకే

దయినను లేదనిచెప్పగ

నయమగుసాధనముగలద

నాయన్నచెప్ప ♦ నోటిమాటైతే ♦ నాయనకుతప్ప

పాయనమునపాలు ♦ పానకముననీరు

పోయినట్లెఱుకపరి ♦ పూర్ణములోఁగలదు నాయ॥

23. క. బయలును పరిపూర్ణంబు

బయలెఱుకయుమఱుపులేని పరమాత్మనియా

రయఁగా నెవ్వారడిగిరి

బయలన్నను మాయగాద

పాపిష్టిబోధ ♦ యెక్కడనేర్చి ♦ పలికెదీగాధ

నీపూర్ణమునమండి ♦ రూపుమాసిపోతె

ఆపాడుగతియేల ♦ ఆత్మనాశనమైన పాపి

24. క. తనయాత్మకుఁ దేజంబును

ఘనతిరసుఖమవ్యయ ప్రకాశముగలుగున్

జనుగాని విఘాత వినా

శనములభించేటిదేటి

జ్ఞానమార్గంబు ♦ పాపండులు ♦ గాంచురోగంబు

దీనినేనిజమన్న ♦ జ్ఞానవ్యవసాయము

లేనేలేదెఱుక లే ♦ దేనిసర్వముమిధ్య! జ్ఞాన॥

25. క. అసలము పాశించెడువాఁ

డసలమె సర్వం బటంచు నాడిన పదిగిది

గనబయలు నుపాశించెడు నీ

కనులకు బయలొకటె బ్రహ్మ

గాఁదెలిసితేని ♦ పొమ్ముదారి ♦ గావలసితేని

ఏది జ్యోతిగూప ♦ మేది జ్ఞానమయమొ

ఆదారి మాది నిః ♦ ఖేదబ్రహ్మపదము! గాఁదె॥

26. క. దీపము చీకటి యెఱుంగదు

ఆపగిదే బయలుపుట్టుగిట్టు నదియెఱుంగదన

లోపముదేనికి యదియొక

గూపమహాభూతమనుచు

గూఢినమ్మున్నురా ♦ నీబోధంతా ♦ గూఢమాయునురా

మూఢత్వమును మాని ♦ గాఢవైరాగ్యమున

గూఢమైననెఱుక ♦ గూర్చియుపాశించి! గూఢి॥

27. క. ఎఱుకయు మరువును రెండును

నెఱుకకుస్వాభావికంబు లే యని యెఱుగఁ

బరఁగదు భౌతికమగు నీ

యెఱుకచిదాభాసునకును

యెనసితానుండు ♦ ఇది జ్యోతియై ♦ గనఁబడుచునుండు

ఘనతరాపోజ్యోతిః ♦ గనుగొన్న నీవు క

రమ్రసనన్యసించి సి ♦ ద్ధినిపొంది యెఱుకతో నెనసి॥

28. క. ఎఱుకయె జీవములేనువును

నెఱుకయెపరమాత్మస్వకల మెఱుకయెలోకం

బెఱుకయె యెఱిగినవానికి

నెఱుకయెనత్యంబునన్య

మెఱిగితానున్న ♦ కలగన్నను ♦ నెఱుకపోదన్న

ఎఱుకతుదకు నిలిచి ♦ యిహపరసౌఖ్యసం

బరములుగాంచి ను ♦ స్థిరపదవిసొందును॥ ఎఱిగి॥

29. క. అచలులఘోరీలు జగ

ద్రచితవధూచందనాది తాంబూలంబుల్

రుచిమణిగి పావపుణ్యమ

నుచితంబని పాడుబోధ

నూహించినారు ♦ కాపాలికులు ♦ మోహించినారు

దేహేంద్రియములపై ♦ తీపిచేసీలాటి

కూహకములుపన్ని ♦ కూలుచుండిరిహము॥నూహిం॥

30. క. స్వర్గము మోక్షములేదట

నిర్గతకర్మంబు వ్యర్థనియమంబట న
న్మార్గంబిదియజయమప
వర్గము వలదంటయిదియె

వామమార్గంబు ♦ అచలముపేరి ♦ పాపదుర్గంబు

కామవాంఛనడచ ♦ గాలేనివారలీ

తామసబోధ యెంతయుఁజేయఁదొడఁగిరి| వామ||

31 క. పరిపూర్ణంబట బయలట

ఎఱుకయు మఱుపులునులేని యేదోయట తా

గురువట శిష్యునకేదో

గురుతెఱిగించునట యిట్టి

కుజనులున్నారా ♦ భూలోకమున ♦ నిజములేదటరా

కుజనుడంధుఁడు కనులు ♦ గూడవంచును జెప్ప

ప్రజలట్లుచేయుదురె ♦ పట్టి ఛీ ఛీ యనక| కుజ||

32. క. బయలనిమాయచలంబని

భయపాపవినాశమైన వస్తువుయని నే

మయినను ననదని గనదని

తెలుతకలాదుచును మనసు

తెరలు చించుచును ♦ పాపముజేయు ♦ వెరువకుండగను

గురునకిష్టమైన ♦ తరుణీధనములఁగూర్చు

డరమరలేదంతా ♦ పరిపూర్ణమనినారీ| తెరలు||

33. క. ఇదియేనా సుజ్ఞానము

ఇదియే వేదాంతవిద్య యిటులై నయెడన్

తుదకు నధోగతి రాదా

పదపద; నీకంటెవశువు

సామరుడుగలడా ♦ బ్రహ్మజ్ఞాన ♦ పదమేగగలడా

కామపట్కము వీడి ♦ తామస మణచి ని

త్యామోదమగుజ్ఞాన ♦ భూమినుండక చెడిన సామ॥

34. క. బయలునఁగలిసెడివానికి

భయమేమిఁక సాపపుణ్య వర్తనవలనన్

బయలచలముగనవిన దెఱు

కయ లేదని భ్రాంతులగుచు

కాలవాహినుల ♦ పాలై పోవ ♦ గాదుసౌఖ్యముల

కాలనాథుఁడు జనుల ♦ పాలించుచున్నాఁడు

ఏలోపముండిన ♦ నదికట్టిమడుపును కా॥

35. క. మూలము లేదట మఱియే

లీలనుగురైఁగుననువు లేదట యిదియే;

బాళిన్ నమ్మగవలెనట

ఈలాగుననై నసాప

మేలేదుగాదా ♦ యేమిచేసిన ♦ నెట్టెట్టగలదా?

ఆలోచింపనిందు ♦ వ్యర్థాలాపమేగాని

సాలోక్యమగు మోక్షసారము శాశ్వత మేలేదు॥

36. క. అచలగ్రంథములెన్నో

రచియింపఁగఁబడుచు గ్రంథరాజంబులుగా

వచియింపఁబడి బజారులఁ

బచరింపఁగ విక్రయింపఁ

బడుచుండగంటి ♦ సద్గ్రంథములు ♦ పడియుండగంటి

వడికల్లుకున్నట్టి ♦ పరువుపాలకులేదు

కడవకల్లు ఖర్చు ♦ పడునుపాడుతోడు! పడుచుం॥

37. క. ఆయచలగ్రంథంబులు

బాయకఁ జదివెతిని కొన్ని బయలచలములక

వ్రాయుచు నుపనిషదర్థము

లే యెడ లిఖియింతుగాని

ఇంద్రియములను ♦ ఓర్పుటెజ్జాన ♦ మిదిలేదెందులను

సాంద్రమైనభక్తి ♦ జ్ఞానసాధనలేదు

ఇంద్రజాలములెన్నో ♦ యెఱుకఁజెప్పినఫలమే! మిది॥

38. క. ఏసాధనలేకుండిన

నేసద్గుణములు లభించు నెందులకీడు

ర్వాసంగము లీనంగతి

వీనమునకుఁ బనికిరాదు

వివరాలేకుంటే ♦ దుర్గతిపాలై ♦ జనియెదవుగంటే

తనుతాతెలిసియుండి ♦ తనకన్యమగుదాని

వినక బయలను దుర్బోధనలచెడకనిజము! వినరా॥

39. క. తొలుత గుణంబులు పట్టఁగ
వలయును నావెనుక సత్యవాక్యములెపుడు
బలుకఁగ నేర్వఁగవలయును
కలుషంబులుగలుగు పనులు

గావింపవలదు ♦ పరధనములను ♦ గామింపఁజనదు
ఆవెనుక సాధింప ♦ గావలయుతత్వము
చావుపుట్టక లేని ♦ తావువచ్చును చెడ్డ గావింప||

40. క. ఆనందమయము భోకము

ఆనందమయంబు స్వర్గ మానందము వి
జ్ఞానముగల్గినవానికి
ఆనందమయంబు బ్రహ్మ

మానందమయము ♦ తనుతాగంటె ♦ ఆనందమయము
జ్ఞానియైనవాడు ♦ గాని దుఃఖములందు
పూనియానందించ ♦ భోవడన్నియుబ్రహ్మమా||

41. క. కలిమియు లేమియు నవియే

గలుగును; వగచిననుపోవు జ్ఞానమువలన
దలచినలోక మె దుఃఖము
కలిమిచె సుఖమబ్బిననుట

కల్లమాయన్నా ♦ సుఖమునుకొన్నా ♦ కలుగదుసున్నా
ఎల్లవారుదుఃఖ ♦ మిలయందు పడుచునే
వల్లకాడుపాలై ♦ కులిపోదురుజగము! కల్ల||

42. క. ఎన్నిదినంబులు బ్రతికినఁ

దినన్ది మఱితినుచుఁజూచి తీరినదే యీ

కన్నులఁ జూచుటకంటెను

నున్నద వేరేమిభాగ్య

ముర్విలోపలను • ఈసంగతినే • యూహించవలెను

గర్వికాకుళాక • మర్వాచీనముగాదు

సర్వేశ్వరునిగాలిఁ • సాయుజ్యమునుపొందు ముర్వి॥

43. క. రేచక పూరకములలోఁ

జూచిన జీవాత్మనీకుఁ జూపట్టఁగనీ

వాచక్కివిడిచి వేరా

లోచించెదవేల హఠము

లోనలేదోయి • ఆత్మకు శక్తి • లోనున్నదోయి

సానదీర్చినమఁబలే • పూనిప్రకాశించు

గాన జ్ఞానముచేతఁ • గాని తేజము; బయలులోన॥

44. క. నాదము బిందుపుకళయని

వాదములాడెదరు వట్టి వాక్యంబులచేఁ

గాదదిసాదింపఁబ్రణవ

నాదము చైతన్యజీవ

నామముతోను • బిందువుమేనై • సంతకళతాను

ఏమిలేదు వట్టి • తామసమేగాని

కామాషట్కమువదలు • తేమనసుమాయయీ॥నా॥

45. క. మాయానూపము నేరొక

కాయమగాలేదు కర్మకాండమె తన్నునై

మా నూనూపముగనుపడఁ

జేయునుమతి మాయలోన

జిక్కిపోవకుము ♦ సంసారమునఁ ♦ బొక్కిపోవకుము

చుక్కలందు వెలుఁగు ♦ సుమములందు సాగసు

నిక్కమా? పరమాత్మ ♦ నిక్కము వాంఛలఁజిక్కి॥

46. క. గడిచినకాలము రాదిఁకఁ

బడిపోయినయాకు మరల పట్టదు చెట్టు

సుడిగాలి యెటుల నొరుగునొ

నుడువంగాలేము మనము

నూరేడులై నఁ ♦ గడుచునుకాల ♦ మేరీల్లినై నఁ

తారకయోగము ♦ దారి తెలియక నీ సం

సారములోపుత్ర ♦ దారిషణములందు నూ॥

47. క. తారక మమనస్కం బని

సేకులుపేరై సమాకు విజ్ఞానమె యా

ధారము తనుతాగనుటే

దారిపునర్జన్మలేని

తత్వమెఱుఁగుటకె బోధనమది సాధనముజేయుటకె

సత్వరజ న్నమో ♦ సంపర్కములఁ బోని

తత్వంపదార్థముల ♦ తనలోగాంచి సత్య తత్వ॥

48. క. కలలో సృజియించెడు జగ

ములకును తానీశ్వరుండు ముఖ్యుడు మఱియూ

కలలో జీవులు తమకుం

గల కష్టము మాన్పుమనిన

గలవామాన్పుటకు ♦ ధనధాన్యమీ ♦ గలవా జీవులకు

తెలియుమిట్టలెదేవు ♦ డిల్పెని సరులు మొ

ట్టలు పెట్టినను మేలుగలిగించడిది కలయే! కలవా॥

49. క. ఒక భ్రాంతి న్వప్న జగమును

ప్రకటించినయట్టు లీశ్వర ప్రకృతిజగత్

సకలము సృజియించెను న

య్యోలంకునిరూప దృశ్య

మంతతానేను ♦ వేరేదియు ♦ నగుపడదుమేను

ఎంతవెదకిన భగ ♦ వంతుడెగాని మా

వంతువేరేవస్తు ♦ వగుపడదిది నిజము! అంతా॥

50. క. దూషణ భూషణమనునవి

భూషణములుగలవు రెండు ప్రజలొగిషనకు

దూషించిన నలుపును మఱి

భూషించిన దెలుపురాదు

పోనీయామాట ♦ మనకదివలదు ♦ పోవకాబాట

జ్ఞానినిగన్న న ♦ జ్ఞానులు సవ్వెదరు

గాన నోర్చుకొనుటె ♦ కర్తవ్యమన్నిటికి! పోనీ॥

51. క. ఎందాఁక వాదభేదము

లొందెదవో యంతదాఁక నుదయజ్ఞానం
బందవు మఱి పొందినయెడ
సందేహము గలుగఁజోదు

చావకుండఁగనే ♦ చచ్చెదుజేవ ♦ శార్థముండఁగనే
దేవునెఱిగినవాఁడు ♦ దేవుల్లాడు నెడంబా
భావములకుబోయి ♦ భక్తిసలుపుచుగాని చావ॥

52. క. నూనెనువండెడి సరిసెలు

గానఁగ చట పటలు పచ్చి గలయప్పుడె, యా
పైని మఱిమాటలాడవు
జ్ఞానియునీరీతితన్ను

గాంచియుండినను ♦ గడిబిడలేవి ♦ గావించఁడనెను
మంచిహేమము కడునా ♦ ర్జించువాఁడు రసము
ముంచితగరముపుతములుంచగోరునెహరిని॥గాంచి॥

53. క. ఆధారము మణిపూరక

స్వాధిష్ఠానాదిచక్ర పట్కములనఁగా
మేధాహీనులు తనువున
బోధించిరి పువ్వులట్లు

పోలికలువ్రాసి ♦ కోసినకానం ♦ బోవుశ్రమఁజేసి
ఆలోచించితెహంస ♦ మాలాగుతిరుగుటచే
లీలయోగులు దెల్ప ♦ జాలి రంతయెగాని పోలి॥

54. క. యోగము చేతనె మోక్షము

రాగలదని చెప్పె యోగిరాజులు నలవై
రాగుల మార్గమె మాకను
రాగముగాఁ బట్టి దాని

వ్యాసిజాపింతున్ ♦ అనుభవమందు ♦ జేసివిపింతున్
మోసపోకుడు యోగా ♦ భ్యాసములేనట్టి
దాసులాడెడువాక్యా ♦ భాసములవిసున్న! వ్యాసి॥

55. క. యోగముధారణ కందురు

రాగద్వేషములువీడి రంజిలనాత్మన్
రాగిల్లు తెలివి తేజము
తోఁ గలుపుటెయోగమునకు

తో'వమాయన్నా ♦ దీనికివేరే ♦ భావములేదన్న
జీవుఁ డీశ్వరుడనుచు ♦ జెప్పమాటలురెండు
లేవుతెలివితెయొకటె ♦ కావున నిజమైన! తో'వ॥

56. క. జగమంతయు వివిధములగు

భగవంతుని గుణగణ ప్రభావముగాగన్
నగుణుండని నిర్గుణుడని
జగడములాడంగనేల

జాతిరీతులను ♦ నమ్మిస్తమతము ♦ ప్రీతివీడకను
ఆతీరుమనుజులకు ♦ మాతో'పనేమి? మా
చేతమంతయు భగవత్ ♦ భూతమై యున్నదిజాతి॥

స్వర్గ మాత

57. క. జగ మంతయు భగవంతుడె

భగవంతున కితరమైన వస్తువుగన నె

ట్లగునన్ని నిండినప్పుడు

గగనంబులు చింపిచూడఁ

గానరాదోయి ♦ దేవునిరూపు ♦ తానతానోయి

నీనామధ్యయను ♦ మానమనియెడు తెరను

బూని తెఱచిన బ్రహ్మజ్ఞానముదయించును | గానరా ||

58. క. వేయేండ్లు దవమఁ జేసిన

నే యీశ్వరుఁ డతనిమోల నేతెంచఁడు త

మాయావిద్యఁదొలంగినఁ

గాయములో నున్నరూపె

గనుపించునీకు ♦ రెండవగాధ ♦ గల్పించఁజోకు

తను తాగాంచుటయన్న ♦ తనకన్న వేరైన

ఘనవస్తువెట లేదని ♦ చును నిశ్చయించుట | గను ||

59. క. భానుని తేజముకై వడి

మానసమను శక్తియెల్ల మానవజీవ

స్థానమునఁ గలిగియున్నది

దాని నుపాసించితేని

తలవునోపలనే ♦ తలఁచినపని కాఁ ♦ గలదుచూడఁగనే

ఇల నెందరిందుకై ♦ తలక్రిందు పడుచున్న

తెలియకున్నది దానిఁ బెలియఁ బలికెడఁజూడు | త ||

60. క. అశిమాద్యప్రైశ్వర్యము

లను గడియింపంగనేల లలితజ్ఞానం

బున గలదు మోక్షమంచును

జను లాడెడు మాటకొంత

సత్యమైయున్నా ♦ మామృతమునకు ♦ సరిపోయియున్నా

ప్రళయగాత్రతెలిసి ♦ పలికినప్పడుగాదె !

యత్యంత మగు మహిమలలవడు టల్పామోసత్య॥

61. క. పృథివీము హృదయకోశం

బితిరిగ్గల మట్టులుంచి యాత్మశక్తి

స్థిరపరిచి దృఢంబుగృహ

మతితో మననంబుజేసి.

మనలఁగావలయు ♦ వాంఛాటోల ♦ మసివీడవలయు

కసివీడి తనువుకై ♦ వసముజేసియాత్మ

లసితతేజముదృక్కులకుఁదోచు మహిమతో మన॥

62. క. తనువును గదలఁగనియ్యకఁ

గనులకు నే కాగ్రదృష్టి గల్గించిమనం

బున వృత్తి పుట్టనియ్యక

తనుతావీక్షించుయోగి.

తారకయోగి ♦ యీశ్వరసాక్షా ♦ త్కారమాజోగి

కోరిక లేదునం ♦ సారమసారము

నారాయణుడు ♦ నాత్మకారుడై యున్నాడు తా॥

63. క. యోగాభ్యాసముచేతను

రాగద్వేషము లశాంతి రాగలదద్వివై

రాగముచేత లభించు వి

రాగము లేకున్నముక్తి.

రానేరదన్నా ♦ యూరకమాట ♦ కానేరదన్నా

జ్ఞానమన్నయల్ప ♦ భ్యాసలభ్యముగాదు

పూని యిందిరియములనుఁగూర్చినపరిచిన గాని రా॥

64. క. జనులాడెడు నిందాస్తుతు

లను తలపోయెడు వధూవిలాసములకు వాం

ఛనిడెడు ధనదాతృషణ

మున మోసంబైనవాని

ముట్టబోవఁడుగాఁగొయ్యెరులనుధనముఁబోయియడుగఁడుగా

లట్టివాడె జ్ఞాని ♦ యైనమహనీయుండు

మెట్టినచోటెల్ల ♦ మేలుగూర్చునుగాని ము॥

65. క. వేదాంతంబసనేమో

దాదులుగలవంచు లోక వాదులు బలుకున్

మాదారి మహాకష్టము

గాదు సమంజసమృదువు

కార్యమురమ్మ ♦ రెండోగాధ ♦ గాదుయిది వినుము

తుర్యాతీతమైన ♦ శోవయ్యెరులెఱుంగని

పర్యవసానము ♦ పరమాత్మగూఢము కా॥

66. క. మానవుని బుద్ధి సహజం

బై నది యత్యల్పమందు సభిమానమున
జ్ఞానమున మిళితమగుటచే
దాని యధాశక్తి వచ్చు

దారి లేకుండు • కామకోధా • కారమైయుండు
ఈనీతి నుండు సం • సారతాపత్రయము
లేనీతినోర్పు నె • వ్వారిజేరనగాని దారి॥

67. క. కొందఱు మతములలోపల

నుందురు కొందఱు మహాత్ములుందురు భక్తి
జెందిన మోక్షమటంచును;
కొందఱు వేదాంతవిద్య

కొఱకుఁగోయెదరు • కైవ్యమె • వ్వరు జనియెదరు
పరమాత్ముఁ డెవ్వరికే • ఫలమియ్యనున్నాఁడో
దొఱకునందురొ యేమోనిరుకా ఆపలుకెందుకొ॥

68. క. ఒక మహనీయుఁడు తాపసి

యకలంకుఁడు పుణ్యనిర్మలాంతఃకరణ
సకలాంతర్యామిని తన
యకలుషభావంబుతోడ

సర్పింపగడఁగ • వానికి నేను • సతిధి నై యడుగ
ఆర్చిచేతులుతెట్టి • అన్నా! యదృశ్యకము
గూర్చియుపాసించ • గూర్చుంటిననిచెప్పె సర్పి॥

69. క. అడవులలోపల నొక్కెడ

జడగృహముల జపనరాళి జలజలలాడె

మెడలై త్రిదపము జేసెడు

బడుగులదర్శించివారి

పదమూలుబట్టి • అడిగితి నాభా • వములు గనిపెట్టి

చెదరాక నీశ్వరుని • నదనద్విభేదంబు

మొదలేమొ తెలియక • వెదకుచుంటిమనిరి పద॥

70. క. ఈతీరుకాలమెల్ల వృ

ధాతత్పరతమెలంగఁ దగదంచును నా

చేతనద్గురుమంత్రము

చేత బ్రకాశింపఁజేసి

జేసీతినేవా • లోపలిజ్యోతి • తీసీతించేవ

భాసమానమైన • పరమాత్మరూపము

బాసిలై నాలో స • న్యాసయోగముచేత జేసి॥

71. క. జగమునభగవంతుఁడు మన

కగుపడఁడనిపలుకప్రజలు నజ్ఞానులు రే

బగలు ప్రపంచముకాలము

నిగమములే దేవుఁడనఁగ

నీలోనులేడా • లేడనినేలా • నీకు గనరాఁడా

పాలునందు నెయ్యి • పాలైయున్నరీతి

నీలో నీశ్వరుశక్తి • నిమిడియాన్నదిజూడు నీలో॥

72. క. పంకము ఫలియించిగదా

పంకేదముపుట్టా నట్లే ప్రకృతిఫలిపన్

కొంకకజ్జానోదయమై

శంకాటంకములుబోయి,

శక్తిరాగలుగు • దేహములో చి • చ్చక్తి రాగలుగు

ముక్తికాంతవచ్చి • ముందరనిలుచు నా

సక్తులనియెడు దైత్య • సంఘముసమయుసత్ శక్తి॥

73. క. వినుము రహస్యము చెప్పెద

తనువున నొకశక్తిగలదు తజ్జడవై దా

ని నుపాసింపుము నేనే

యని యదినామట్టులున్న

దదెబ్బిహ్మమన్ను • బ్రహ్మనాహామని నిశ్చయించు

మిదియెజీవన్ముక్తి • యిదియె సాయుజ్యాను

ఇదిగాదన్ననుమోక్ష • పదవియేలేదన్నా॥ అదె॥

74. క. జీవుండని యీశ్వరు డని

నేవిధముల యుక్తివాద భేదంబులచే

కేవలము చెడెడువారల

కీవిజ్ఞానంబుతెలియ

నే తెలియదన్నా • పులులకునీతి • నేర్పునట్లన్నా

జ్యోతిదచ్చినమిడుత • రీతి తనలో నాహా

జ్యోతిలోమరనుతా • జానుపకాది తెలియ నేతె॥

75. క. మానసయోగముచేబ్రతి

దానిని సాధింపవచ్చు తత్వజ్ఞులుమున్
బూనితగనభ్యశించిరి
గానజితేంద్రియుడవగుము

గారిందినుము ♦ ఊరకరాదు ♦ పారమార్థికము
శోరియూతనేర్పు ♦ వారయేరీదెదరు
ఆశీనిసంసార ♦ వారిధీదవచ్చు గారి॥

76. క. సత్తునచిత్తుదయించెను

చిత్తున నీలోకమెల్లఁ సృష్టింపఁబడెన్
చిత్తునకు మొదటిరూపము
సత్తెటను శాశ్వతంబు

సత్యమీమాట ♦ అజ్ఞులుచెప్పఁ ♦ జాలరీబాట
నిత్యమీదగమంత ♦ నెనరున గాంచితే
ప్రత్యగాత్మచేత ♦ బయలుదేరుటచేత॥ సత్య॥

77. క. ఓంకారమనఁగనేమో

యింకను నీమతికిఁదెలియ దేమందువయీ
శంకవిడియున్న రెండో
వంకనుబోనేరవెఱుక

వల్లగాదనవు ♦ అజ్ఞానముచే ♦ వాదింపరావు
తల్లివంటిదెప్పిల్ల ♦ తరువువంటిదెవేరు
తెల్లమీప్రణవము ♦ తెలివియాయెనెఱుక॥ వల్ల॥

78. క. ఎఱుకయెలేకుండినచో

పరలోకమునందుజేరి పడుసౌఖ్యములే
కరణిగ్రహింతువు మఱి నీ
వరసితివా దీనిభావ

మంతయునుగోరి ♦ మోక్షము జీవ ♦ అవిధిగదోరి
ఇంత తెలియకదేనా ♦ మంతమందుబయలం
దంతరింతుననుచు ♦ నాడుచున్నావేమి? అంత॥

79. క. ఎఱుకయు మఱుపును గలుగుట

కెఱుకయెకారణముగాదు ఇటజీవుడు బా
గరణస్వప్నసుషుప్తు
దిరుగుటచే భ్రాంతిలోన

తెలిసికొనలేడు ♦ తనలోనెఱుక ♦ నిలుపుకొనలేడు
ఇలపై మెతుకులుచెల్లి ♦ యేగునప్పుడు నిద్ర
వలనలేచినవాని ♦ వలెతానుండును నిష్ఠు తెలి॥

80. క. ఎఱుకయు మోక్షములేదని

నిరసించుచుమాటలాడ నేర్పితివకటా
పరతత్వమనఁగ నేమో
యెఱిగితివా రిత్తవాద

మేలాజేసెదవు ♦ ప్రజలనుమోస ♦ మేలవుచ్చెదవు
వేళాకోళముగాదు ♦ కైలాసపదవిపో
జాలుభక్తులుకోర్కె ♦ జంపియచలబోధ మేలా॥

81 క. ఓనీ! అచలుడ విను నీ

దారిమహాఘోరసరక దావాగ్నిబడ

జారును, గావున నిజము వి

చారింపు ముళక్కిత్తోవ

చనుటకుఁబోకు ♦ నామాటవిచక ♦ చనినరాఁబోకు

తనువువిడిచినవెనుక ♦ తగువెలేదనకుడీ

వునికినాశనమెప్పు ♦ డునురాదవజ్జడవై చనుట॥

82. క. జీవుఁడుచెననిపదార్థమా

భావములో తనువుతోడ వచ్చునుబోవున్

కేవలమాత్మకు నాశము

చావనునదిలేదు బయలు

నంపఁగలదా ♦ అసియాత్మను సా ♦ దింపఁగలదా

అంపశయ్య నొకఁడు ♦ హంసతూలిక నొకఁడు

సాంపుగ నిదురించి చూచినభక్తుల చం॥

83. క. తనువెటుగలిసిన జీవుఁడు

జనుటకు ననువై నచోటు స్వర్గంబని మే

మనుకొనుచుంటిమి యదికా

దనుచుంటివి నీవుబయలు

నందుగలిసెదవా ♦ యదియెట్లొమా ♦ కగుపర్చగలవా

బొందిపోయినమీఁద ♦ బుద్ధికోరినదాని

బొందియుందువుమోక్ష మందురంతియెబయలు॥నం॥

84. క. జీవుడుబయలునఁ గలిసెడు

తోవయెనిజమైన జనులు తోచినపగిదిన్
వావియువరుసయులేక న

దావ ర్తింపంగవచ్చు

దానతప్పేమి ♦ యిదినిజముగా ♦ దానము సామి
ఈనాస్తిక్యవాద ♦ మేనాశనమునేయు
గానజ్ఞానాధీన ♦ మైనదారినిబట్టి దాన॥

85. క. స్వర్గముకై వల్యంబవ

వర్గంబనిపలుకునట్టి పదవులుముక్తిన్

నిర్గతకర్మములకు నుప

సర్గలుగా నిశ్చయించి

సాదింపవలయు ♦ సద్గతికైయా ♦ మోదింపవలయు

వేదపాఠముజేసి ♦ విట్టవీఁగినఁగాను

అదిదేహేంద్రియస ♦ మాఢిబాంధిహరిని సాదిం॥

86. క. ఎఱుకను విడిపించుట నీ

తరమా చెప్పటకు సులభ తరమైనను నీ

వెఱిగిన దెఱుకగదా మఱి

యెఱుకేగతిపోవునేల

యెఱుగవురతోవ ♦ ఊపిరిపోతె ♦ తిరుగరాఁగలవా

శరథిలో నీరు చం ♦ దురునిలోవెన్నెల

అరయఁగాతల్మొనెఱుక ♦ యవినాభావమునింక॥ న॥

87. క. త్రాగిపడియున్నయప్పుడు
భోగవరాయణతచేత భోరుననిదురక
దూఁగినయప్పుడు కాంతా
కొఁగిటిలోయున్ననుపుడు

కలుగదె యెఱుక ♦ జ్ఞానసమాధి ♦ గలిగుండునెఱుక
తెలివిమాలినబోధ ♦ తెలుపకిక్కడ హనుమం
తులయొద్దకుప్పిగం ♦ తులుసాగజెన్నటికి! కలగ॥

88. క. మానసమింద్రియములు స్వా
ధీనముజేసికొనలేక దివ్యజ్ఞానా
ధీనంబగుపరతత్వ
జ్ఞానం బజ్ఞానదశను

కడతేర్చినారు ♦ ఎఱుకను వీడి ♦ పడిపోయినారు
నుడి గుండమునఁబడ్డ ♦ పడవకై వడివెలికి
బడితేలరచలదు ♦ రాభ్రాంతులంతముదాఁక! క॥

89. క. పాపఁడమతములనుచును

దూషణమునకనఁగలేదు దుర్మార్గము దు
ర్దోషములగు పాపములు వి
శేషముజేసిననుతప్పు

జెప్పదీమతము ♦ నర్వముమిధ్య ♦ చెప్పనీమతము
ఒప్పుకొనదుముక్తి ♦ యొరులకాంతలఁ జెరువ
తప్పలేననితలను ♦ ద్రిప్పనీశ్వరభక్తి! చెప్పదీ॥

90. క. జ్ఞానముకొఱకుఁ బ్రభోధలు

ధ్యానములధ్యాతృతత్వ ధర్మములు న

జ్ఞానముకొఱకు ప్రభోధలు

గానఁగ లేదచలబోధ

గతియేమోగాని • అజ్ఞానమెసం • గతియంటదీని

మతియునెఱుగకయుతనువు • మటుమాయమైపోతె.

హితబోధలెందుకు • ఏటికీశ్రమలన్ని. గతి॥

91. క. చచ్చినవారలు తిరిగియు

వచ్చినయటు లేదుగాన బయలున గలియం

జొచ్చిరటంచును చెప్పెడి

ముచ్చులకును జ్ఞానమన్న

మొదలె తెలియదురా • రాముఁడుతిరిగి • పుట్టలేదటరా

అదిగాకదయ్యము • లనఁగ నేమిటి చెప్ప

కదిసియడుముచెప్ప • గలవు మృతులమంచు. మొ॥

92. క. లోకములో భగవంతుం

జే కరణిని జనులుజెప్ప నెలమినెఱింగిరో

ఆకరణిని దయ్యములను

నేకోత్కంఠముగఁ జెప్ప

నిదినత్యమగును • మృతులేతిరిగి • యుదయింతురిలను

అదిగానిచో యాగ • తానాగతముజెప్ప

చదురె బయలునఁగలసి • సర్వనాశమైతె. నిది॥

93. క. మునులు ఘోరములు చచ్చిన
 వెనుకను కనుపడినయెడల విజ్ఞులటంచుకొ
 గొనియాడెద రదెయ్యరులై
 ననుదయ్యములనుచు నిరస
 నముజేతురంతే ♦ అవియివియొకటే ♦ యమనస్కమైతే
 భ్రమియించుకొక బయలు ♦ పడిపోదుననిమాయా
 తనుమువీడి యోగ ♦ త్వముభాందుమదెమన! అ॥
- 94 క. జలనిమిషములును మత్స్యం
 బులుగలిగిననెటుల జలని మొదలెఱుంగదో ని
 శ్చలమైన బయలు జగమును
 దెలియదనేరీతి యనుచు
 తెల్పితివిగావా ♦ నీకెటుతెలిసె ♦ తెలుపఁగలవా
 జలనిజడవస్తువు ♦ చలనమైనది నీయ
 చలమునకును సాటి ♦ చనదుమిథ్యాబోధ! తెల్పి॥
- 95 క. శుద్ధమట నిర్గుణమట ని
 బద్ధిగ తత్వార్థమంటబలు కునట బలే
 సుద్దులుగలవట మఱియూ
 విదెను దెలియంగఁగోరి
 విడచదినాము ♦ తత్వార్థము ♦ విడదీసినాము
 పడుగుపేకలు కలిసి ♦ బట్టలైన నూలు
 విడువవచ్చునె యొక ♦ విడిచితెగలబేసి! విడ॥

96 క. మూలములేనిది మఱిగు

రేలాగు శరీరమెఱుంగు నేమియులేదం

చేలాగు నెవరునమ్ముదు

రీలాటికల్పివబోధ

మేలరసీకు ♦ అజ్ఞానము ♦ పాలుకాఁబోకు

కాలాడువచ్చినన్ ♦ దూలించునప్పుడు

పాలుమాలినబోధ ♦ పనికిరాదు, అచల మేలా॥

97 క. కలలోఁ గనపడునేనుఁగు

కలలోఁ గనపడుప్రపంచ కలనంబునకున్

తెలివిమనస్సును మూలం

బలరంగ మూలంబులేని

దనిచెప్పనగునా ♦ అచలులుదుర్బోధను సేయఁదగునా

మనసునకాత్మయా ♦ తత్తకుపరమాత్మ దా

నునికి పట్టె ప్రకృతి ♦ ననునరింపఁగలే దని॥

98 క. కలలో నొకపురుషుం డొక

యలివేణినిగూడి మాటలాడుచు సంతన్

విలయంబై పోయిరి యీ

కలనమునకు మూలమేమి

కనరాదా తీరే ♦ మనకునుమూల ♦ మునులేదువేరే

అనియచలసిద్ధాంతం లనుచుమూలములేని

దనిగుఱ్ఱుగను తనువు ♦ అసలేలేదను మాయా॥ క॥

99 క. మూలంబనచేమిటి గు

త్రేలీలనరుండు తెలిసి యీతనువునుదా
బాళి జాగ్రన్వప్నసు
ఖాళి బొందుచునునుండు

నదితెలియవలయు ♦ విద్యావంతు ♦ లైయుండవలయు
మొదలుతుడతెలియని ♦ మూర్ఖులుగురువులై
వదరుచుందురు కాకి ♦ వలెకప్పవలె కలిని అది॥

100 క. సజ్జనుడవగుచు జ్ఞానుల

యొజ్జలకడ కేగి వారి యుపదేశముల
రజ్జ హిబాంతి వదలి మ
హ జ్జనితజ్ఞాన మెఱిగి

ఆర్జింపవలయు ♦ పరమార్థము ♦ పార్జింపవలయు
వర్జిచిగుణకర్మ ♦ వాంఛలన్నియు సద్గు
ణార్జవమగుభక్తి ♦ కర్జమైనపథము అర్జి॥

101 క. చైతన్యమనఁగ జీవుఁడు

చైతన్యమె యాత్మతత్వ సారముమఱిసి
చైతన్యమెఱుగు నెఱుకయె
రాతిరివగలనక నొక్క

లాగుండునన్నా ♦ ఇదిపోవునన ♦ రాదుమాయన్నా
రాగద్వేషములచే ♦ భోగింపఁబడుతనువు
ఏగివ ఉన్న నవి ♦ భాగమాత్మమిది॥ లాగు॥

102 క. యోగమన మనసుఁ జెడరక

వీఁగక నిజతేజమందు వెలయించుటయె

రాగ ద్వేషములుడిగిన

యోగికి నిద్రిశమముగాదు

ఊరికెరాదు ♦ మోక్షముజ్ఞాన ♦ ముడిగితేలేదు

కోరికలను తీగఁ ♦ గోసి మనసను పశువు

వారించి నిజబుద్ధి ♦ వలననెఱిఁగెడు యెఱుకఁ ఊ॥

103. క. దేవుఁడు మోక్షము స్వర్గము

కేవలకల్పితములనుచు కిక్కురించెడు దు

ర్భావు లధోగతి పాలై

పోవుదు రది గానలేక

పోవుటతగదు ♦ ఇహపరములుచెడి ♦ పోవుటతగదు

కావున నీలోన ♦ నీవే విచారింపు

జీవుఁడుగలఁడో లే ♦ డో వలదనకింకఁ పోవు॥

104. క. జీవుఁ డనువాఁడు గలిగిన

దేవుండును గలఁడు మితియు దేవుఁడు జీవుం

డావలనెఱుకయుతేజము

కావలసియెయుండు మోక్ష

కామిచెప్పెనురా♦యెఱిఁగినబ్రహ్మజ్ఞాని చెప్పెనురా

సామునకయి భూమి ♦ నోములకై లే మ

కామునకై మనసు ♦ కావలెననుచు నిఁ మ్మా॥

10/5/

108 క. భేచరి యనకోడిగదా

భూచరి యనమేకయనుచు బోధించెడు నా
నీచులమాయలలోఁ దోఁ
బూచులనాడంగఁ బోకు

పుట్టిముంచేరు ♦ అచలపరి ♦ పూర్ణమంటారు
వట్టిబయలుజూపి ♦ భ్రమసేవు ఓమనసా
ఒట్టునుముక్తీకా ♦ గుట్టుతెలిసిన నిజము| పుట్టి||

109 క. ఈసరికెన్నో మతములు

జేసిరి యీశ్వరునికొఱకు సిద్ధులు దేవో
పాసనముకొఱకు మఱి యీ
కూసుమతం బచలమెందు

కొఱకునేర్పడనో ♦ నరకాగ్నిలో ♦ చొఱుటకేర్పడనో
ఎఱుక లేనివట్టి ♦ పరమమూర్ఖముఁబట్టి
తిరుగుట తగున మీ తరుణోపాయము వలదే| కొ||

110 క. అచలము సచలంబనుచును

సచరాచరమిథ్యయనుచు చాటించెడు నీ
వచనములెగాని మన
స చలంబయియున్నదటర

సత్యముచెప్పు ♦ గురుపదమాన ♦ సాకుటతప్పు
ప్రోత్య గాత్యపర ♦ బ్రహ్మచైతన్యము
నిత్యమునీవగుట ♦ నిజము స్థిరము పరము| సత్య||

111 క. యుక్తులకొన్నిటి నేరిచి

ముక్తికిసోపానపంక్తి పుట్టించెదరా

భుక్తికిపులిమెదు తోవలు

వ్యక్తులుగనిరోసిమోక్ష

పదముజేరెదరు ♦ ఆయపరోక్ష ♦ భక్తిగోరెదరు

కదలనట్టిజ్ఞాన ♦ నదనములోపల

మదినినిలిపియహమస్మి బ్రహ్మమనినిర్వాణ! పదము॥

112 క. దివ్యమగుజ్ఞానమార్గం

బన్యాహత మైనతెలివి యనదృశ మగుమం

తవ్యముశాంతా నివృత వ

క్తవ్యం బగునట్టి యెఱుక

కాదనివిడకు ♦ మాయానదిలో ♦ కాల్పారిపడకు

ఆదిలోఁబరమాత్మ యందునీవున్నవుడు

మోదమందుచునవనిఁ బుట్టిపాడై విద్య! కాదని॥

113 క. జీవముస్థిరమని తలఁచియు

దేవుల్లాడెదవు చచ్చి తేనివివేటకున్

నీవెంట వచ్చు నటరా

భావించవు పుణ్యమొకటే

వచ్చునీవెంట ♦ అదిలేకుంటే ♦ చచ్చేవుశుంఠ

వచ్చినప్పుడునీవు ♦ తెచ్చినదియులేదు

చచ్చితీసుకువెళ ♦ వచ్చేదిలేదెఱుక! వచ్చు॥

114 క. మాపలుకు లబధ్ధంబని

కోపముపడకున్న నీకుఁ గొలఁదిప్రబోధం

బీప్రొద్దునేయ నుంటిమి

అపోజ్యోతిస్వరూప

మైసబ్రహ్మమును ♦ తనలోవ్యక్త ♦ మైనతేజమును

దానకనులకుగాన రానిసోహంబ్రహ్మ

ధ్యానముచేత ని ♦ ర్వాణదశవచ్చునిజ! మయిన॥

115 క. తాననఁగా నెవ్వరొ యీ

మేనునకును తనకుభేద మేమిటో మఱియే

జ్ఞానముచే నిటుజననం

బైనాఁడో తెలియఁగలఁడు

అత్రజ్ఞాడైతే ♦ ఇదితెలియఁబోదు ♦ అజ్ఞానియైతే

అత్రానాత్మలరెండు అదర్శములుప్రత్య

గాత్రతానైతెయ ♦ నాత్మప్రకృతినిలుచు! అత్ర॥

116 క. సోహంసోహంబను నీ

నీహంసకుఁ గారణంబు నీవైగద యా

సోహంవాచ్యార్థమునకు

దేహంబో నీవోతెలిసి

తేదెలియగలవు ♦ సంకల్పము ♦ దేని దోగనుము

అదియొంకార మ ♦ నాదిబ్రహ్మమునాత్మ

గాదా!సంకల్పము లేదు సోహము తెలిసి!తేదెలియ॥

117 క. అనుకొనకుండఁగ శ్వాసము

ననయములో వెలికివచ్చు నాకారము

మనుకొంటివి? నీయూ

తత్త్వగుల శక్తియే మనస్సు

తాక కుండఁగను ♦ ఎఱుక చెనది ♦ కించవలెను

లోకాతీతమైన ♦ నాకారమున మూటి

నేకముజేసి ని ♦ రాకార మగు జ్యోతి తాక॥

118 క. వెలిబడిన నుసురు తనలో

పలకు వెండియును బీల్చు వాడునుమటి నీ

తెలివికి దేజ మొసంగిన

తెలివియె బ్రహ్మంబు నాతత్త్వ

తెలిసినీవుంటె ♦ యిదెవిజ్ఞాన ♦ తెఱపుతనుగంటె

కలకాలమజ్ఞాన ♦ కలనముచే కండ

బలిసి కాంతాకనక ♦ వాంఛలనుండెదవ తెలి॥

119 క. ఊపిరివచ్చును పోవును

నాపోజ్యోతిస్వరూప మగునాత్మకు నీ

వ్యాపారమ సంగత మని

యీపై ప్రశ్నింప వచ్చు

నెఱిగిన వారు ♦ ఆత్మనాత్మ ♦ గుఱిగల్గువారు

అరయ నుపాధి తన ♦ కావరించుటచేత

పరమాత్మకు చలరూపముదోరెచెనని యందు టి॥

120 క. తాననఁగాఁ బరమాత్మను

వీ నేననిబలుకునట్టి మేనే ప్రకృతివి

జ్ఞానముచేఁ దెలిసిన నీ

మేనును నాత్మయును పేరు

మిళితమైయున్న ♦ జ్ఞానసమాధి తెలిసినపున్న

కలయందు జీవుడే ♦ గతినుండునటు మాయా

కలనవదలినతాను ♦ విలసిల్లు తేజమై మిళిత॥

121 క. నదియేగతి పల్లమునకు

వెదకుచుబోవునొ నరుండు విషయేచ్ఛలచే

చెదరుచుబోవును మూర్ఖము

వదలఁడు తనమతిని తాను

పాసింపలేడు ♦ అజ్ఞానము ♦ బాసివినరాదు

అనపాశముత్రేంచి ♦ వేసిపలచకోశ

భానమానప్రకృతి ♦ వ్యతిరిక్తమగుమతిను పా॥

122 క. దినములు గడుచుచున్నవి

దినరాజును రాత్రిరాజు దిరుగుచు నాయు

ర్థనముగ్గిహించుచు ఘంటా

నినదంబానరింపుచున్న

నిద్రమే లోకనపు యోగ సమాధి ముద్ర గైకొనవు

భద్రముగాదు న ♦ ముద్రములోపడవ

చిద్రమైనగతి ను ♦ పద్రవమీతనువు నిద్ర॥

123 క. ఏకాదశరుద్రులు ము

ల్లోకంబులు ద్వాదశ శార్కు లు దొమ్మిది బ్ర
హ్మకల్పంబులు యుగములు
నీకాలముమింగె నెవరి

నేని విడిచినదా ♦ తలయెత్తి తిరుగు ♦ వాని వీడినదా
నేననిగర్వము ♦ పూనువాడొక జ్వరము
తోను చల్లబడును ♦ గాన మృతియెవ్వరి నేని॥

124 క. తెలియుము పగిలినకుండల

జలమట్టుల యశావసంబు జారును కమలం
బుల్ పై, మంచువలె ముదు
సలితనమును వచ్చు వర్ష

సమయములోను ♦ లపాదువలెనా శలునుమెండొను
హిమగిరిప్రవహించు ♦ విమలనదివలె పాట
వము జవముజారుని ♦ క్కముశుష్కప్రియములైన

125 క. విలువిడిచిపోవు బాణము

వలె సుఖములు పరువు లెత్తు పండియుపడునా
కులవలె మృతివచ్చును కర
తలమున జలమట్టులు సురు

తలగిపోవునురాధ ♦ నికులునిరుపే ♦ దలునొక్కటేరా
తలపులు కలలోని ♦ దంతియాధములు ని
ల్చులమార్గ మరయుము వెలుతురుండఁగానే తలగి॥

126 క. బాల్యమువచ్చును పోవును

కల్యాణముయశావసంబు గలుగునుపోవున్

నైల్యము వృద్ధత్వము సా

కల్యము గావచ్చుగాని

గడవదోయన్నా గడచినదశలు కలుగవదోయన్న

నడి, సంతయిదిమూఁడు ♦ నాల్గముచ్చటగాని

పడెడుసౌఖ్యములేదు ♦ కడురోగముల బాంతగడ॥

127 క. నరులకు నాయుర్దాయము

కరమర్చుదగు సందురాత్రి కాలముబాల్యం

బరుగును మిగిలిన స్వల్పము

నరయఁగ రోగముల చేత

అల్లలాడెదరు ♦ పేదటికముచే ♦ చెల్లిపోయెదరు

కల్లజగమునతల్ల డిల్లుగానిదీని

వల్లపోందెడుసౌఖ్య ♦ మొల్లవ్యర్థముభ్రాంతినల్ల॥

128 క. మనసా! వెట్టినిపడకుము

వనితలు ధనములును పక్ష ఫలహారంబుల్

తినిబలిసి కండఁ బెంచియు

జని బూడిదకలిసిపోవ

జనన మొందితివా ♦ అజ్ఞానమున ♦ జచ్చిపోయెదవా

తనువునకునువేరై ♦ కనులలోపలఁదోచు

ఘనసచ్చిదాత్మను ♦ గనుగొనకచెడిపోవ జన॥

129 క. ప్రకృతికళంకము వదలియు

నకలంకజ్ఞానదృష్ట నాత్మనుగనుమా
ప్రకటప్రదేశమున నీ
వకలుషితంబై నతేజ

మచటగాంచెదవు ♦ అప్పుడెసీశ్వ ♦ రాక్యతయ్యెదవు
వచియించుటకురాని ♦ పరమార్థమిదెయొక్క
వచనములోగనిని ♦ వారికిదిదక్కదు| అచటగా||

130 క. నేనేయాకాశంబును

నేనేయాసూర్యచంద్రు లీతారకలు
నేనేనిఖిలము నాకును
నేనేసృజించి నన్ను

నేను జూడఁగను ♦ వచ్చితిజగము ♦ లోనుగూడఁగను
గాన తారకబ్రహ్మ ♦ మైస నాయందె యీ
భూనభోంతరాళ ♦ ములు గల్గుచున్నవి నేను||

131. క. మేమెఱుఁగుదుమా మోక్షం

బామార్గముగాని మనసు నలరించుటకై
కామాదివిషయభోగము
సామెతగా నన్నము క

సంగులమాట ♦ అజ్ఞులు విని పో ♦ జాలిరాబాట
పొంగిపొరలు మోహ ♦ నాంగి యాయవనజలధి
భంగపడిన జ్ఞాన ♦ భగ్నమాచలవ్యా! సంగు||

132. క. ప్రేమయును తపస్సును ని
 మ్కామము గల కర్మస్వార్థ కార్య పరిత్యా
 గామల హృదయముగలవాఁ
 డే మహనీయుండు జ్ఞాని
 యిద్ధనద్దురుఁడు ♦ సంసారనిధి దా ♦ టించఁగలఁడు
 శుద్ధసత్వమైన ♦ చోటతాపత్రయ
 బుద్ధిమణిఁగినబోటు ♦ బోధించునతఁడెవఁ! ఇద్ధ॥

133. క. వేసినగింజయె తరువై
 భాసిల్లిన వెనుకగింజ వసుధను తరువు
 గోసినగనపడక ఫలా
 వాసంబున నున్నయట్లు
 భగవంతుఁడవని ♦ నాకాశమున ♦ నగుపడడుగాని
 సగుణనిర్గుణములై ♦ జగము వాఁడెయగుట
 దగలేడు మనుజహృ ♦ త్పథములోఁదక్క॥ భగ॥

134. క. గుణములు బట్టి తపస్సును
 విషయము గలవాఁడు బాహ్య వేషములే తీ
 రుననున్న నేమి? పురమున
 వనమున వసియింపనేమి
 పరమనుజ్ఞాని ♦ లోకాతీత ♦ భావుఁడౌమాని
 కరువుదీర కడుపు ♦ కక్కుర్తి పడనట్టి
 గురువుచేతనే గలుగు ♦ కరుణోపాయమునకు॥ పర॥

185. క. సుజనుల మనమలరించిన

నిజముగ నది తపసునకంటె నెఱిగినఫలముల్

ప్రజకాపాదించును హరి

భజనందును సాధుసేవ

పరమార్థమదియే ♦ గంగాస్నాన ♦ ఫలమన్ననదియే

కరుణావితరణ సం ♦ స్మరణ శాంతసుగుణా

భరణమైనపురుషా ♦ చరణ మెవ్వరికుండ! పర॥

186. కం. మతములు మతవాదంబులు

సతతము నీ నా స్వస్వరూప సంవాదంబుల్

మతిరోసి సత్యశాంతా

న్వితమగు సద్భక్తి నేర్చి

విజగురుసేవ ♦ జేయఁగవలయు ♦ భజియించుత్రోవ

విజనస్థలమునందు ♦ విశ్రమించిప్రకృతి

ప్రజము సోకనిస్థిరవై ♦ రాగ్యబోధచేత! నిజ॥

187. క. నిరతము మననముచేతను

మనసున కొక శక్తిగలుగు మఱి దాని నుపా

ననచేసి చూచినను నీ

వనుకొను కార్యములు నగును

అదెసిద్ధియైన ♦ నాతత్త్వజ్ఞాన ♦ మదెవృద్ధియైన

ఇది సులభసాధ్యమై ♦ నది గాదనరాదు

కుదురుపడినమనసు ♦ కోటిశక్తి కలుగు గలుగు! అదె॥

138. క. మానిత బ్రహ్మజ్ఞానము

లేని సరాధమునికంటె లీల విహీనం

బైన మతేవస్తువు ధర

లేనే లేదనుచు జెప్ప

లేదే నద్బుధులు ♦ మాయాజలధి ♦ నీదిరవిదులు

వాదభేదమలను దా ♦ వదలి శుచియై యానిః

భేదబ్రహ్మపదము ♦ కీడించుచును నుండఁ లేదే॥

139. క. మనసు జడంబని కొందఱు

మనసు పరబ్రహ్మమనుచు మఱికొందఱు, ఆ

మనసు జడంబో జ్ఞానమొ

మనమే దానికిని సాక్షి

మఱి లేదు వేరే పరమాత్మయై వ్వరు లేరు వేరే

ధరణి దీనికన్న తరుణోపాయము లేదు

గురుకరుణ గలిగితే సరకబాధలు లేవు॥ మఱి॥

140. క. మనసనాతత్వ నొక్కటె

తనువును నాయాత్మకంటె తగ దూరముగా

దని నేనెఱుఁగుదు మాయా

జనులకు నది సచ్చజెప్ప

చాలకష్టమురా ♦ సూక్ష్మేవు దారి ♦ సాధింపవలెరా

ఆలోచింపగ నాత్మా ♦ నాత్మలులేవు, ఒక

వేళతోచినబ్రహ్మ ♦ విదులకలులమొకటె॥ చా॥

141. క. కలి పెరిగి పోయె జగమునఁ

గలిరాజు స్వశంతుడగుచు కల్పమునేలన్
దలన్జెత్తె సిరులు తొలఁగెను
కలహము లధికంబులయ్యె

కలికాలమహిమ ♦ అల్పులు ఘనులై ♦ వెలసినడుమ
కలకాంతలకు జాన్ ♦ లలనలు వేదాంత
ములు నేర్పుచున్నారు ♦ పలుక నేటికింక! కలి॥

142. క. స్త్రీలైనఁ బురుషులైన సు

శీలము నీతియు వివేక సిద్ధంబగు బు
ణ్యలోచనంబు కావలె
నేలా వేదాంతబోధ

లెన్ని చెప్పినను ♦ మనసు జయింపకున్నవృధయగును
అన్నరీతిచేయ ♦ కున్నవాఁడు పశువు
కన్న నధముఁడు భవము ♦ లున్నవాతనికింక! నె॥

143. క. లోకములో నైశ్వర్యమె

లేక దర్శింపఁబోయిండు లేమియుకలుముల్
రాకడ పోకడ మేఘము
లాకాశేఘనందుగూడు

నవి మరల వీడు ♦ అటులీమనుజు ♦ లందు సమకూడు
అవివేకరహిత బ్ర ♦ హ్మజ్ఞాని కూటికై
దవిలి వగవ దుపాధి ♦ చాటఁజూచునుగాని! అవి॥

144. క. తిని చచ్చిన తినకను చ

చ్చిన మృతతనువునకు నేమి చింతకలిమి లే

మిని వగచు వారినెడటి

గనలే దీదినములెటులొ

గడచిపోవునురా ♦ మంచి సెబ్బరలు ♦ కడకునిలుచునురా

నుడిగాలిలో గాలి ♦ పడగకై వడితనువు

ఇడుములఁ బడి తిరుగు ♦ కడకు సుఖములేదు|గడ||

145. క. క. గడ్డివలె గప్పవలె నీ

చెడ్డలఁ బడివుట్టివుట్టి చీమలు దోమల్

పడ్డశ్రమలన్ని పడుచును

నొడ్డునకును జేరలేక

ఓలలాడెదరు ♦ అల్పసుఖాన ♦ కానపడి యెదరు

సాలోక్యపదవిని ♦ గోలుపోయి వురుగు

లీలవిషయ సుఖము ♦ దేలఁజూతురు మాయ|నోల||

146. క. మునుజ్ఞానులై క్రమంబుగ

ధనమును నుద్యోగమూడఁ దాపత్రయమం

దునఁజిక్కి పూర్వజపతప

మును మఱచిన వారు గలరు

మోహితులగుచు ♦ పోవుదురు సం ♦ శేహములఁ బడుచు

ఆహదేహభ్రాంతి ♦ అరుగదు బహు జన్మ

రాహిత్యమగుతత్వ ♦ రాజయోగముమాని|మోహి||

147. క. జ్ఞానము భక్తినిదానము

మానసమనుమానరహిత మార్గము యోగ

ధ్యానముఁ గల తాత్వికుఁ డీ

మేనునకును మానినులకు

మేలుఁగూడుటకు ♦ దేహి! యని పోఁ జూలఁ డెచ్చటకు

రేలు బగలనక యే ♦ వేళ శ్రమపడి కడుపు

నాలుబిడ్డలఁబెంచ ♦ నాలోచించునుగాని! మేలు॥

148. క. ధనికులు పేదలు నధిపతు

లును కూలికిఁ బోవువార లును నొక్కటె దే

పుని సృష్టిని నీచాధిక

మనునది లేదన్న తెలివి

అరయఁగవలయు ♦ సరయకయున్న ♦ సజ్జడనవలయు

పరువులేని దుష్ట ♦ పురుగులధిపులు వారి

కరుణఁ గొరు కంటె ♦ మరణ మడుగుట మేలు! అ॥

149. క. ఖగములు మృగములు పురుగులు

జగతినిగల చాల జీవ ♦ జాలము రేలు

బగలును తిండికి దొఱకక

తగులంబుల నొందుచుండు

దారిద్ర్యమందు ♦ నరులకె యీ సం ♦ సారవనరాదు

తీరని శ్రమలు చే ♦ కూరుచుండినగాని

పారమార్థిక చింత ♦ బారవిడువఁగరాదు! దారి॥

150. క. గంజాయి కల్లు పలలము

లంజలు స్త్రీ చందనాది ♦ లంపటులై వే
టక్కుం జనితినమరగినఖలులుం యించిరి ప్రబోధ
లును సేయుకొఱకు ♦ వేదాంతము ♦ లను సెప్పకొఱకు
కనుక నే వేదాంతు ♦ లనిన కంచము ముంత
లను దాచుకొనుఁ డనియనుకొందు రిదిసవ్యులు॥

151. క. వేదాంతబ్రహ్మశ్రవము

వాదములోఁ గలద టంచు భావింపకు నిః
భేద బ్రహ్మపదం బవి
వాదము నిజమగుదు వీవు
వాదింపరాకు ♦ తెలియక దీని ♦ ఛేదింపఁజోకు
వాదభేదరహిత ♦ బ్రహ్మప్రదార్థ ము
నాదితానై యుండ ♦ లేద! భ్రాంతులపాలై వా॥

152. క. ఎందాక వాదభేదము

లొందుచు నీ నా స్వరూప మున్నదిలేదం
చెందుకు వాదింతువు నీ
యందు పరబ్రహ్మతేజ
మగుపడుట లేదా ♦ నీవెవరవో ♦ యదిగానరాద
సగుణ నిర్గుణములు ♦ సదసత్ప్రదార్థములు
పగలు రే యనియుండ ♦ వచ్చు నిను బాధించివ॥

153. క. మాయయు మాయకును ప్రతి

చ్చాయ యధిష్ఠాన శుద్ధ చైతన్యమ వి
ద్యాయతమగు జగమున, దే
వాయనమాయనుచు మొక్క

వాఁడె యజ్ఞాని ♦ యిది వినువా రె ♦ వ్వరు లేరు పైని
పాడుచు నాడుచు ♦ పరమేశ్వరా యని
వేడిన వినువాఁడు ♦ లేడు భజనలు సేయు వా॥

154. క. తా నెవ్వరొ మే నెవ్వరొ

యీనిఖిల జగంబు లెట్లు లేర్పడెనో ను
జ్ఞానముచేఁ దెలిసిన వి
జ్ఞానికి హరిభజన మేల

సంసారమంటె ♦ అంటని కడు ని ♦ స్సంగుఁడై యుంటె
హంసలోపల ధ్యాన ♦ మప్పగించి విభవో
త్తంసుఁడైన పూర్ణ ♦ తత్వవేత్తకేమి స॥

155. క. కాయంబన పాయం బని

మాయలఁ బడి పోకు మనసు మారినపుణ్య
శ్రీయును కైవల్యము జే
గీయ మహాజ్ఞానవిజయ

కీర్తి రాఁగలదు ♦ రెండోవిధము ♦ వర్తింపఁదగదు
కర్త తా నగును స॥ ♦ స్కర్త తా నగును స॥
పూర్తిగ గుణతేజో ♦ సూరి యై విలసిల్లు కీర్తి॥

156. క. పూరకము రేచకంబున

సారెకు నీ నా స్వరూప సంగతి దెలియఁ

నేరక దేవా! యని తెగ

నాదుచు భక్తులను జూచి

నార మెందరినో! అది వినువా రున్నార యెచ్చటనో

కారణ మొకటియు ♦ కార్యమొక్కటిగాదా

తీరు జీవేశ్వరులు ♦ వేరుగారు; మొక్కి నార॥

157. క. ఆకలి యని దప్పిక యని

శోకము మోసంబటంచు ♦ జూడడు నారీ

లోకమునకు మేలును సిరి

చేకూర్చుట కంగలార్చి

చేటుపొందదురా ♦ జ్ఞానికి భుక్తి ♦ లోటు గల్గదురా

కాటిలో కాళ్లున్న ♦ నాటికైనను పువ్వు

బోటున్న మోస ♦ పోవుపశువులవలెను! చేటు॥

158. క. నీలోన స్వర్గమన్నది

నీలోన సమస్తవస్తు నిస్తులమగు వి

శ్వాసయము గలదు తెలియుము

నాలోచింపుము ప్రపంచ

మంతయున్నదిరా! సూర్యులుచందుగ! అదిగొచూడుమురా

వింతలుగల భగ ♦ వంతుఁడు గలఁడనో

యెంత లేసి మహిమ ♦ లెంత లేసిమాయ! లంత॥

159. క. ఉపదేశమైన వెంటనె

జపమున నీశ్వరుడు వచ్చి సాక్షాత్కారం
బపురూప ఘక్కిగావలె
సపుడే సద్బోధ యనుచు

ఆడువా రెవరు ♦ మాయకు దాసు ♦ లైనవారెవరు
తోడు నీడయైన ♦ వాడె గురుఁ డీశ్వరుఁడు
నేడు లే పనక నీ ♦ తోడై యుండ వేరె ఆడు॥

160. క. కనుపడఁసది మాయగదా

కనుపర్చెడువాఁడు జూడఁ గలవాఁడును మా
యను మీరి వేరుచోటను
జనువారలు గారు గాన

జ్ఞాతృజ్ఞేయములు ♦ విధ్యావాద ♦ సాధనాంతములు
చేత మేరీతిని ♦ చేసి యుంచిన నీవా
భాతిఁ జూడగలవు ♦ బట్టబయలుగాదె జ్ఞాతృ॥

161. క. లంబిక యని యంబిక యని

సంబరపడి యోగముద్ర ♦ సాధనముల దుః
ఖంబులఁ బడువారల నియ
మంబుల వీక్షించినాము

మాటాడకుండ ♦ పెడత్రోవల ♦ మరలుచు నుండ
కోటి సూర్యులున్న ♦ చోటు గురుమంత్రము
నూటి దెలియక వల ♦ కాటికరిగె దరంతే మా॥

162. క. యోగము ముద్రలుగలవు వి

రాగులు నవి యభ్యసించి వాసిరి మోక్ష

శ్రీ గడియించుట కవి యుప

యోగము గా వనుచు వట్టి

యూహ లేమిటికిఁ యిహపరశూన్యఁ మోహ మేమిటికి

దేహభ్రాంతి వదలి యిహదూర మైన

సోహం పదము నాహో జ్యోతి నీ వై యుండఁ నూ॥

163. క. ముక్తి యని కాంత యని యా

సక్తిని ముకుతేవుల మూసి సర్వేశ్వర నీ

వ్యక్తి గనుపరుచు మనియను

భక్తుల వీక్షించినాము

పాప మాజనులు యెందగలేరా యావుల పనులు

కాపురుషుల కొండ యాహోజ్యోతి యని

చూపు కనుపాపలో యూపు జేపు మాపు పాప॥

164. క. మానస మింద్రియములు నను

మానము లే కుండ పృథ్వి మాయముజెందన్

ధ్యానసమాధినిగల బృ

హస్త్రినందము ముక్తి కాంత

యని వాడినారు యేరే వ్యక్తి యని చూడఁబోరు

చినుకులు వడగండ్ల కను; మాలునకు వస్త్ర

మునకు భేదము లేనట్లునుకొనుము జగమంతఁ అని॥

165. క. రాగద్వేషము లిందిరియ

భోగానేకప'పంచ ముఖ్యసుఖంబుల్

పోఁ గలవు గానిమాయా

మోగ మహంభావ మొకటి

యుడుగదో యన్నాఁకడవట కంటియుండు నిదిగన్నా

పుడమియొద్ద ఋణము • పుచ్చుక పరు విశిన

ట్లడఁగ దీయహ మనెడుఁచెడుభావ మన్నీటనుదు॥

166. క. మమకారము హంకారము

కృమముగ విడనాడువాఁడె జ్ఞానిసు మీ చే

దములను వేదాంతములను

ధమధమవాగినను ఫలము

డక్కొనలేడు • మూఢత్వమునఁ • జిక్కినవాఁడు

నిక్క మైనచదువు • నెరసులో పరమాత్మ

నొక్కమారుజూచియున్న చాలును;మాయ! డక్కొ॥

167. క. నే నను భావము మదిలో

మాని సమస్తంబు గురువు • మాటికిని గని వి

జ్ఞానసమాధిని గురువే

తా నని యేకాగ్రబుద్ధిఁ

దాల్చినవాఁడు • మాయాజలధి • దాటగలాడు

కాల్చినప్పుడు ఖనిజా • కారమంతయు నొక పై

పోల్చునట్లుల జ్ఞాన • బుద్ధి బ్రహ్మకృతి ।దాల్చి॥

168. క. జూదము వ్యభిచారము కా

మోదయ మగుమధ్యమాంస ముద్రాది మనో
న్మాదకముల బరిమార్చియు
భేదము లే నట్టివాడె

క్రియకు సిద్ధుఁడు రావిషయాసక్తుఁడయితే వ్యర్థమురా
నియమబాహ్యుఁడు శత్రుభయము గలిగినవాఁడు
దయలేనివాఁడు దుర్నయుఁడు పొందడుముక్తి॥క్రి॥

169. క. చేసిన పని నఫలం బై

భాసిల్లిన సంతసంబు ♦ బడయుదు మొకటన్
జేసిన పని విఫలం బై
గాసిల్లిన సంతసంబై

గాంతుము మేము ♦ సుఖదుఃఖము లొక్కటిజేసినాము
చింతలేదు దేహ ♦ శిశిత కల్మి లేములకు
వంతలేని గొల్ల ♦ వాని కొమ్ము పగిది |గాం॥

170. క. చెప్పనది కొంచె మైనను

ఒప్పులు సధికముగనుండనోపును జ్ఞానం
బప్పటి కప్పుడు పుట్టియు
చప్పన నశించునట్టి

సంగతిగాదు ♦ ధనదాసు లై ♦ భంగపడరాదు
అంగనలకు కొంగు ♦ బంగార మై పైకి
దొంగవేదాంతముల ♦ త్రోవజూపుట జ్ఞాన |సం॥

171. క. ఈవన ముండును పక్షులె

పోవును తమతమ స్వరాళి పూరించియు నీ

భూవలయ ముండు మనుజులె

పోవుదు రీ తెఱ గెఱుంగక

పోవుట తగున ♦ మాయలొ చచ్చి ♦ పోవుట తగున

ఆవరణము విఱ్ఱే ♦ పావాస్థలను నీవు

దేవుఁడు వేరని ♦ దేవులాడి చెడి | పోవు ||

172. క. మేము సనేకము చదివియు

కామాదు లడంచి నిర్వికల్పసమాధిన్

తామన హంకారంబుల

నామములను హతము జేసి

నాము గన్నాము ♦ బ్రహ్మకృతులై నాము వినాము

శ్రీమాయాఘైలలి ♦ సామి గురుకృపచేత

ఈమాయానిధి దాటి ♦ ఆమార్గమును గాంచి | నాము ||

173. క. స్వర్గము సరకముతో స

సర్గము మాకేమిలేదు సత్సంగతి స

నాస్త్రిగము జితేంద్రియమె యప

వర్గముగా నెంచినాము

వట్టిబూటకము ♦ బలుకుట మాకు ♦ కిట్టదు వినుము

తిట్ట మొరులను నొరులు ♦ తిట్టిన పగలేదు

కట్టడినుఖదుఃఖ ♦ కలన మొక్కటె మాకు | వట్టి ||

174. క. శృంగారకావ్యపఠసము

రం గారెడు హోయలు సాగను రాలగవరవా
రాంగన గ్రాతాలింగన
సంగమ విషయాభిలాష

సామాన్యజనులు ♦ జ్ఞానబోధకులై ♦ సాగుదుర్మత్తులు
కామిగాక మోక్ష ♦ కామిగాడని యేమో
సామెతలను జూపి ♦ సంచరించువారు | సా||

175. క. పాలసముద్రము తఱుచుట

కేళీలీలావిలాస కీలక మని వా
క్యాళిన్ బాళిన్ భామల
పాళి బల్కుచు విరాళి

బండుశయ్యలను ♦ విరిసరు లారు ♦ పండువెన్నెలను
అండపిండాండ బ్ర ♦ హృండ్ భాండము పిండి
పిండి జేసిన నిలు లే ♦ దండి పాపమునుండి | బండు||

176. క. నవరంధ్రము లొకటే యని

చెవిలో గులవేయ వేల్చిచే గోకిన లా
గవయవచలనేచ్ఛలఁ దీ
గ్ధవలయుఁ బాపంబులేదు

బంధమోక్షములు ♦ పిల్లలబూచి ♦ వంటి వాక్యములు
కంధి యే మెఱుఁగుదు ♦ ర్గంధ మావిధ మాత్ర
కంధకారము లేదం ♦ చనిసేయు పామరులు | బం||

177 క. దయయేమి ? దానమేమిటి ?

వ్యయమునకిష్టోప లర్థ, వంతులఁజెరుపఁ
నయమని వాసిరిమిథ్యలు
భయపెట్టుటకంతెవానిఁ

బట్టిజూచినను ♦ అర్థములేదా ♦ వట్టిమాటలను
అట్టయిన పులికిమాం ♦ సాహార మీశ్వరుఁడు
ఎట్టులుంచతనికి ♦ కిట్టినదనుఖలులఁ బట్టి॥

178 క. జ్ఞానము వేదాంతము పృతి

వానికి వచ్చినవెగాని వానిని నడువం
బూనుట కప్రము మతిస్వా
ధీనము కాదయ్య యెట్టి

ధీవంతునకును ♦ దనమార్గముని ♦ ధ్ధినిఁబొందవలెను
జితవైరియున్న ♦ జీవశార్థముజేసి
నేవేళనటుబుద్ధి ♦ పోవునో తెలియదు

179 క. వనితా జఘనము పీన

స్థనములు లేనపుష్పమోము చందుగుసాగసున్
గని చలియింపని మనుజుం
డనఁదగు వాఁడుం డఁడన్న

నదృశ్యమేమి ♦ వీర్యాకృష్ట ♦ మైన దీభూమి
దదృశ్యమీజగ ♦ త్తంత్రమంతయుదీని
నదృశ్యి తపసుప్ర ♦ జ్వలముఁజేసిగెలువ నదృశ్య

180 క. జ్ఞానికి రెండేతెఱఁగులు

మానసమ జ్ఞానవిషయ మార్గములందున్

జోనీయ కండుటను నె

వ్వానిని బాధించ కండు

వాడె సుజ్ఞాని ♦ పాపము నేయు ♦ వాడెయజ్ఞాని,

తాడుబాంగరములే ♦ కాడినట్టుల మాట

లాడినఫలములే ♦ దాడి నట్టులనడుచు| వాడె||

181 క. జ్ఞానపథం బతిసులభమె

కాని, మహాకష్టమనుచు గౌరవమునకై

పూనిప్రజ లాడుచుండుట

చే నదికష్టమని తలఁచి

చేరరెవ్వరును ♦ దీనికి మించు ♦ దారిలే దిలను

కోరుకొన్న బెడిసి ♦ కొట్టుననుచునువామా

చారు లనియెడుమాట ♦ చాలించిభక్తి లొ| చేర||

182 క. మనుజుల సహవాసములొ

మనుసును రంజింపనేయు మనుజునికంటెన్

మననుసుఁగుప్తి నొ యేదో

పనిమీఁదనొ యుంచిహరిని

ప్రార్థించువాడు ♦ తాపత్రయ దు ♦ ద్వాధపడఁజోడు

వ్యర్థులనియెడువిల్లు ♦ వదలిబాణమువలె ధ

ర్కారముపరుగెత్తి ♦ యాత్మశాంతినిఁ బొంది ప్రార్థి||

183 క. పాపంచవ్యసనార్థ

వ్యాపారము లందుబాధ పడిరేబగలున్

తాపత్రయంబుఁబడుచును

కాపురుషుం డగుచునెంత

కాలముండెదవు ♦ గడిచినతిథిరార ♦ జాలదొసనవు

పాలు త్రాగెడునాడు ♦ పడఁతిఁ గూడెడునాటి

కాలోచించితెయెంత ♦ గామారితివొచ్చిది కాల్

184 క. ఎన్నాళ్లయిపుటితివో

యన్నా ! యిన్నాళ్ళుచేసి నదిలెక్కింపన్

నిన్నేమైననుకాచెడి

దున్నద ! యిటుపైనిగలుగ

నున్నదాచెపుమా యెంత శ్రమపడుచున్నావోగనుమా

అన్నిటికొకతూరి ♦ నున్నచుట్టియేగు

చున్నపుడు నీవెంట ♦ నుండుజ్ఞానమునీలో నున్న॥

185. క. ఒరులకు చెప్పట వినుటచె

చరితార్థము లేదు తాను ♦ సన్మార్గమనక

దరియించి నాశ్రయించిన

సరులను తరియింపనేయు

సరుఁడెసద్గురుఁడు ♦ ఆత్మైలలిషా ♦ గురుఁడె పరాత్పరుఁడు

పరలోకగతి లోకో ♦ తర తత్వమున జీవే

శ్వరులొక్కటగు చోటునెఱిగించికరుణించు నరు॥

186. క. కోకిలము మావికొమ్మను

కాకము పూరింట లోక కల్యాణకళా

లోకనకాకలికాస్వర

మాకర్ణించినను నొక్క

టగునా? మఱికాడా ♦ తెలిసినవార ♦ట్లనుకొనుట లేదా

సగుణాత్మకుడవీవు ♦ అగుణుడాతఁడు; వేరు

లగుటమాటకెగాని ♦ అసలు వస్తువు నొక్కటగు॥

187. క. పరమాత్మకు జీవాత్మకు

నరయఁగభేదంబుమాట లందొ యదార్థ

స్థిరమగువస్తువు లోపలొ

నెఱుఁగుటకై యిన్నిబోధ

లెఱిగింపవలసె ♦ అజ్ఞానుల ♦ నిరసింపవలసె

ఎఱుకమఱుపులులేని ♦ గుఱుతుగలదను దుష్ట

చరితలసత్యము ♦ నిరుకు నీయెఱుకని! ఎఱి

188. క. కొత్తగబోధించెడులో

కోత్తరమగుగాధవాసి ♦ యుండదెచట నీ

చిత్తము మోహము కామా

యత్తము గాకుండనేయు

టదె గొప్పవిద్య ♦ విద్యలనేర్చు ♦ టది వట్టిమిథ్యా

చదువుచిలుకలు చదువు ♦ చదువు సర్కసుమృగము

చదువులొలేదుమో ♦ ఓమూచి త్తమునుగెల్పు! టదె॥

189. క. ఏధర్మము విన్నను న

ద్వోభగ సాటువులవలనఁ దోచును నీక నే

గాధ లని నమ్మనేర్తు మ

గాధముగానుండె జ్ఞాన

కాండమంతయును ♦ అనువారు వి ♦ నుండుఁజెప్పెదను

ఖండశర్కర రాతి ♦ ఖండాఖండమొ తెలియ

కుండునె రుచివలన ♦ నిండుతేజము జ్ఞానఁ కాంత॥

190. క. అడవిని తరువులు మృగములు

జడధిని మత్స్యములు మణులు సచరాచరముల

బుడమియు సర్వేశ్వరు మది

నిడికొని పూజించు మనుజుఁ

డేల పామరుఁడై ♦ దేవునిగొల్వఁ డేల ముష్కరుఁడై

ఈలోక మే తనకు ♦ సాలోక్య మిచ్చునా

చాలించి గొడవలు ♦ సద్గురువును బట్టఁ జే॥

191. క. మాతాతయుఁ దండ్రియు వి

ఖ్యాతచరిత్రులు ప్రపంచ కల్యాణంబున్

జేతోవీధి దలంచియు

నీతత్వజ్ఞానబోధ

నెఱిగించినారు ♦ ఆత్మైలలిషా ♦ గురుని గన్నారు

పరతత్వమున కెట్టి ♦ యెఱుక లేదనరారు

ఎఱుకయె పరమాత్మ ♦ పరమాత్మ నీవని యెఱి॥

192. క. ఏకామృతా నెక్కి నిలిచితో

యాకొమ్మనె నరికినద వక్కట మఱి నీ
వేణంపలోన నుంటివా
యాణంపకె పోయి భిక్ష

మడుగుచున్నావు • దివ్యజ్ఞాన • ముడిగి చెడ్డావు
పడవలకెంటిపై • పాదము లుంచితివి
పడవ కదిలిన నీట • పడిపోదువదితెలియ! కడు॥

193. క. తనచేతులపై తన తను

వునుగొని పోవుటకుఁ జూచు చున్నావికే
మని చెప్పవలయు నీతెలి
వినిజూచిన నవువచ్చు

విపరీతములను • సేయక నశని • సేవింపవలెను
అపుడు నిన్నెత్తుకొని • యబ్ధిదాటఁగలఁడు
ఇపు డీభవాబ్ధిలో • నీవేమీదఁగలవు! విప॥

194. క. పువ్వులవాసనమానవ

జవ్వన మ్మత్వైర్యజనిత • శాఖ్యాదికమా
నవులు; వెన్నెలకై వడి

నెవ్వళను నిలుచుననుచు

నెవరు నెప్పెదరు • దీపముబోలె • న్బువ్వెదరు
నవపుష్పమిది తునిగి • యవనిరాలకమున్నె
భవబంధరహిత ది • వ్యప్రమానముసేయ! నెవ॥

195. క. నీవీనిదగ్గిఁదొఱంగియు

లేవఁగఁ జోసరికి పొద్దు లీనం బగునా

లోపై సమంధకారమె

కావున మఱివెలుఁగు నీకుఁ

గంట పడదన్నా • భవాద్ధిదాటఁ • గలుగుటనున్నా

మింటిపై చుక్కలఁ • గంటివి నూక్యుని

వంటివిగావు పగఁ • టుంటె తెలియును మొగుటకం॥

196. క. పెద్ద సముద్రముదాటఁగ

గద్దవలె నీవు నెగురఁ గాంక్షించితివో

మొద్దువలె గొండకనుమల

యొద్దను పడియుండఁగోరి

యున్నావొచ్చెవుమా • మేఘముఁక్రిమ్ము • చున్నదదెగనుమా

మన్ను మిన్నును తెలియ • కెన్నో రాతులుపగలీ

దెన్నుండు గాడాంధ • తిమిరముతోన్వి నున్నా॥

197. క. నాగానంబనుపక్షిమ

హాగనమునందు తెక్క లల్లార్చుచు వే

వేగముగఁజోయి నీ పద

రాగమునన్ సోకివచ్చె

రాశిల్లకులము • పూతముసేయఁ • జాలె నీదినము

ఆజాబిల్లివెలుఁగు • ఆజ్యోతిర్మండలము

నేఁ జూచినాను పక్ష • నీవుజూచితి వింక | రాజి॥

198. క. నాగానము నీసన్నిధి

నేఁగాని మతెందె మనుజ హేనులకడఁగా

దోగిరముకొఱకు భాగ్య

శ్రీ గడియించుటకుఁ బోయి

చింతింపలేదు ♦ నీ భాగ్యము ♦ సంతముగలదు

గొంతెత్తి యుటచు కు ♦ క్కుటము చాతక మొక్క

వంతుసజీవించి ♦ వచ్చుచుండఁగ నొరుఁ | చింతిం||

199. క. పెదురుపొదయందు వేఁబువు

మొదట మహానందపదవి బొందియధేచ్ఛన్

దుదికాలవశముచేఁ దెగి

పదపడి జలములను మున్ది

బైటఁబడి పెనుక ♦ పిల్లనగోవి ♦ వలె మారెదనుక

పాటపాడుచు తొంటి ♦ పాటు వినిపించు నీ

నాటకమీఞనుల ♦ యాటయాదినుండి | బైట||

200. క. పిల్లనగోవివిధంబున

నెల్లప్పుడు విభునిగీత మేర్పడఁబాడన్

జెల్లును వేఁబువువలెఁ దన

యుల్లమురంధ్రములుఁజేయ

నొప్పుభక్తునకు ♦ అతఁడదివిని రా ♦ నొప్పు నీకడకు

ఎప్పుడు నీహృదయ ♦ మీశ్వరప్రేమచే

నొప్పిచ్చిద్రములగునో ♦ అప్పుడె అయిక్యము | నొ||